

SLOVENSKI NAROD

Izaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Zavod sv. Jeronima

(Zanimiva zgodovinska reminiscenca.)

Spor za zavod sv. Jeronima je povzročil po naših listih mnogo debate in nas prisilil, da smo se malo natančneje seznanili z njim. Nedeljski »Slovenec« piše, da ga je ustanovil Slovenec Jerolim iz Ptujja l. 1453 in da je bil namenjen za slovenske duhovnike in romarje. Bil je torej nekako cerkvena ustanova, ki pa je živela iz naših prispevkov in so pozneje zanj mnogo žrtvovali sploh jugoslovanski, posebno dalmatinski romarji in pobožni ljudje, ki so hoteli imeti v Rim usvoje središče za vzgojo naših duhovnikov. Ti duhovniki so imeli poseben namen in bi bilo zanimivo pogledati v zgodovino, da bi spoznali, v kakih zvezi je bil zavod z verskimi razmerami naših dežel. Ustanovitelj jezuitskega reda Ignacij Loyola je ustanovil g. 1581. podoben zavod »Germanicum«, ki je bil namenjen nemškim duhovnikom in njih duhovnikom in če pomislimo, da je takrat Nemčija prehajala v protestantstvo, bomo razumeli, zakaj je služil ta zavod, ki je dal pozneje mnogo teologov in so v njem študirali tudi slovenski teologi.

Zavod sv. Jeronima je bil torej namenjen Slovincem, toda sčasoma se je menda pozabilo, da ga je ustanovil Slovenec, in je postal »ilirski« t. j. jugoslovanski. O tem imamo zanimiv zgodovinski spomin iz leta 1651. Takrat je prišel za sprejem v ta zavod neki Jamšek (Jampseck), ki je bil rodom iz Ljubljane, njegov oče pa je bil v Rimu in mati je bila Italijanka. Toda Jamšek je bil odklonjen, češ da ni »ilirec«. Nastala je pravda, ki je trajala pet let. Jamšek je namreč vzel zgodovinarja, ki je hotel dokazati, da so tudi Slovinci ilirci, t. j. Jugoslovenci. Pravda je za nas zelo zanimiva, ker pojasnjuje narodnostne razmere pri nas v tej dobi. Material je pravde so prinesle »Starine« (XVIII.) dr. Ivan Črnič in je napisal v »Radu« (LXXIX.) temeljito razpravo. Papeška stolica je vprašala razne ljudi za mnenje; ona je stala na stališču: zavod sv. Jeronima je ilirski zavod, t. j. jugoslovanski, Jamšek je rodom Slovenec, Slovinci pa niso »ilirci«, t. j. Jugoslovenci, torej Jamšek ne more biti sprejet v zavod sv. Jeronima. Stvar je šla tako daleč, da so iz Rima vprašali v Ljubljano, ali so tam Slovinci ali ne. K temu vprašanju se je oglašil tudi jezuit Kircher, ki je dobro poznal naše kraje in razmere. On se je zavzel za Jamška in dokazoval, da so Slovinci tudi ilirci, da govore sicer svoj jezik, da se po cerkvah slovensko propoveduje in da smo del ilircev. Vključil splošni nekritičnosti tedanje dobe je Kircher precej jasno podal svoje mnenje. Bolj proti nam se je postavil sam Jurij Križanič, največji Slovan tedne. (Ridil se je v Ribniku ob Kolpi 1618. in umrl pri obleganju Dunaja leta 1683.) On je rekel, da Slovinci nismo ilirci in da govorimo tako mešan jezik, da nas je težko razumeti (»govore tako mešanico, da se zdi, kot da bi sploh ne govorili«). Križanič razlaga, da smo sicer slovenskega rodu, da smo nekdanji bili Slovani, toda od takrat smo svoj jezik pokveržili tako, da smo — napol Nemci. Pozneje je Križanič sicer omilil svoje mnenje o nas in pisal, da smo tudi ilirci, toda med tem je bila pravda končana in leta 1656, je papeška stolica proglasila slavnostno, da Slovinci nismo Jugoslovenci oziroma ilirci, marveč da je treba pod tem imenom razumeti samo Dalmatijo ali Ilirijo, katere deli so Hrvatska, Bosna in Slavonija, izvenredno Koroske, Stajerske in Kranjske. (Dalmatija sive Illyricum, cuius partes sunt Croatia, Bosna et Slavonia, exclusis penitus Carinthia, Styria et Carniola.) Z ozirom na to odločitev rimske stolice je bila pravda za Jamška oziroma za nas izgubljena. — Rim je torej odločil, da Slovinci nismo Jugoslovenci in da dijaki iz naših dežel nimajo pravice do zavoda sv. Jeronima. Zanimivo je še to, da so bili obenem Slovinci iz tega ilirskega zavoda izobčeni tudi Albanci, ki so edini potomci ilirov. (Gl. »Slovan« l. 1915., spis dr. I. Jesen »Naše ime«, str. 106. i. dr.) Torej zavod je ustanovil Slovenec Jerolim iz Ptujja, postal pa je tako ilirski (jugoslovanski), da Slovinci vani niso več sprejemani, ker je papeška stolica odločila, da Slovinci nismo ilirci. Pozneje se je ta stvar natančneje uredila, vendar slovenski bogoslovci, ki so študirali v Rimu, niso bili v zavodu sv. Jeronima, marveč v Germanicu. Tudi ako je zavod verska ustanova, ki jo je upravljal rimska kurija, se je smatrala za našo last, zato je naša država zahtevala pravice za svoje državljane. Kakor se je nekdo Rim postavil proti Slovincem in jih izločil iz zavoda sv. Jeronima,

Svetozar Pribečević — Stepan Radić

Vodja samostojnih demokratov napoveduje velik političen govor k dvanajstini, da da priliko ministru Stepanu Radiću razviti načela prosvetne politike. — Minister Radić čisti v svojem resoru.

— Beograd, 24. novembra (Izv. ob 12.) Danes niti v skupščini niti v min. predsedstvu ni bilo važnejših in odločilnejših dogodkov. Konference z jugoslovanskim episkopatom se nadaljuje. Minister ver je danes konferiral s škofi.

Ker pridejo v kratkem, že v petek ali v soboto, proračunske dvanajstine v plenu narodne skupščine na dnevni red, se vse parlamentarne skupine pripravljajo, da podajo pri dvanajstinski razpravi načelne politične izjave. Vodja samostojnih demokratov Svetozar Pribečević se je odločil, da sam v plenu skupščine izpravi govor o sedanjem delovanju vlade RR ter da obenem priliko oziroma da prisli novega prosvetnega ministra Stepana Radića, da poda skupščini temeljna načela svoje prosvetne politike. Parlamentarni krogi računajo, da pride povodom dvanajstinske debate do živahnega rekontra med Pribečevićem in Radićem.

Prosvetni minister Stepan Radić marljivo konferira s svojimi prijatelji in člani svoje rodbine. Prišel je s temeljitim čiščenjem. Na brzojavno povelje, ne da bi izposloval za to kraljevega ukaza, odstavljaja

Solske nadzornike in načelnike prosvetnih oddelkov. Brzojavno so bili v Zagrebu odstavljani šolski nadzorniki dr. Branko Tkalič, Ambrozij Pešček in Milan Stimac. Odstavitev politični krogi ostro obsojajo.

Prosvetni minister je imenoval za svoj osebno tajnico svojo hčerko go. Vandekarjevo in za kabinetnega šefa svojega zeta dr. Josipa Košutića.

Beogradska javnost še vedno živahno tolači Radićev ljubljanski govor. Smatrajo, da je bil ta govor v gotovem oziru preveč temperamenten, toda ga opravičujejo, da je bil izgovorjen prikratk na zboru, ki se je vršil na povsem novem terenu in da je to uvod za osvoboditev slovenskega kmetijskega ljudstva izpod dr. Koroskevega klerikalnega jarma. Odstavek o Italiji ne jemljejo politični krogi tako kritično, ker vedo, da tudi g. Mussolini v svojih govorih zelo temperamentno napada zavezniško sosedo Jugoslavijo. Stepan Radić sam je zelo zadovoljen s svojim pohodom v Slovenijo, ker je spoznal razpoloženje ljudstva, ki se po njegovem prepričanju bolj in bolj oddaljuje od dr. Koroske.

Proračunske dvanajstine in proračun

Finančni odbor prične danes razpravo o proračunskih dvanajstinah. — Razni dopolnilni predlogi.

— Beograd, 24. novembra (Izv. ob 12.) Finančni odbor ima danes ob 16. popoldne plenarno sejo z dnevnim redom: 1.) odprava izvozne carine na poljedelske izdelke in 2.) pričetek razprave o proračunskih dvanajstinah. Finančni odbor bo z večino sprejel predlog sekcije, po katerem se odpravijo izvozne carine na vse poljedelske izdelke.

Narodni poslanec Juraj Demetović (sam. dem.) je predložil finančnemu odboru več dopolnilnih predlogov k finančnemu zak., med drugimi: 1.) predlog za 12 milijonov posojila mestu Zagrebu, 2.) oprostitve mesta Zagreba za plačilo carine na vse za mesto potrebne tehnične predmete, 3.) odprava 2% davka na ročno delo, 4.) razveljavitev prepovedi o saditvi tabaka, 4.) fakultativna prodaja pod agrarno reformo se nahajajočih veleposestev, 5.) 15% novljanje državnim uradnikom, 6.) oprostitve plačila monopolne takse za petro-

lej in nafto, ki sta potrebna našim ribičem na Jadranu.

Za proračunsko leto 1926-27. je izdelan načrt finančnega zakona. Državni proračun znaša 12 milijard 900 milijonov dinarjev. Določeni finančnega zakona so zelo obširna in obsega cel zakon 244 členov. Finančni zakon pooblašča finančnega ministra, da uredi državne obveznosti iz prejšnjih let in da izda 6% državne bone v skupnem znesku 150 milijonov plačljivih v dveh letih. Beogradske občine je minister pooblaščen dovoliti 12 milijonov dinarjev posojila.

Finančni zakon dalje vsebuje tudi določilo o ureditvi brezplačnih železniskih kart.

Finančni zakon dalje vsebuje člen, po katerem se ne more noben sprejeti v državno službo, če je dovršil 55. leto starosti izvenredni ministre, drž. podtajnike in pomočnike ministrov.

Spor z Vatikanom poravnani?

Jugoslovanski episkopat popušča. — Poslanik dr. Smolaka odpotoval v Rim. — Brezuspješni klerikalni napori.

— Beograd, 24. novembra (Izv.) Najvažnejši dogodek včerajšnjega dneva so bila vladna posvetovanja o likvidaciji spora z Vatikanom. Zastopniki jugoslovanskega episkopata nadškof dr. Ante Bauer, mariborski škof dr. Andrej Karlin in diakovski škof dr. Aksamović so včeraj radi zavoda sv. Jeronima intervenerali pri zunanjem ministru in pri ministru ver. To naloge je episkopat poveril tem dostojanstvenikom, ker so na glasu kot koncilijantni in taktični možje. Iz zunanjega ministristva javljajo, da je zadeva radi pisma, ki ga je poslal poslojni odpravnik Milan Jovanović drž. tajniku kardinalu Gasparriju popolnoma urejena. Spor za zavod sv. Jeronima bo v kratkem likvidiran. Med zastopniki episkopata in vlado je prišlo do sporazuma. Zato je snoči odpotoval poslanik dr. Josip Smolaka na svoje službeno mesto v Rim. Vsi napori klerikalcev in visokega klera, da se odstrani poslanik dr. Smolaka s svojega važnega mesta, so se popolnoma izjalovili in ponesrečili. Poslanik dr. Smolaka uživa zaupanje vlade in Vatikan je primoran, da ž njim službeno obuje.

Škofje so napram novinarjem zelo rezervirani. Čeprav je bil klerikalni tisk bojno razpoložen, so sedaj škofje pripravljani vsa sporna vprašanja z Vatikanom mirno rešiti. Škofje so zelo po-

puščili. Minister ver Miša Trifunović je novinarjem kratko izjavil:

Pogajanja bodo trajala več dni. Na sestankih z episkopatom so se obravnavala vsa sporna vprašanja med Vatikanom in našo vlado. Sporno vprašanje radi zavoda sv. Jeronima se mora rešiti še pred nadaljevanjem pogajanj o konkordatu.

Glede razpoloženja zastopnikov jugoslovanskega episkopata je minister ver pripomnil, da so zelo popustljivi in pomirljivi, toda radi diskrecije ne more dati javnosti nikakih podrobnih pojasnil.

Vladni krogi naglašajo, da se bodo vsa sporna vprašanja z Vatikanom mirno in sporazumno rešila diplomatskim putem.

— Beograd, 24. novembra (Izv.) Med zunanjepolitičnimi vprašanji je najvažnejše vprašanje razmerja med našo vlado in Vatikanom. Zato so bila včeraj v zunanjem ministristvu tri ure trajajoča posvetovanja, katerim so prisostvovali: zunanji minister dr. Ninčić, minister ver Trifunović, prosvetni minister Stepan Radić, minister agrarne reforme Pavle Radić, poslanik pri Vatikanu dr. Smolaka, pomočnik zunanjega ministra Jovan Marković in bivši minister ver Ljuba Jovanović. Minister Stepan Radić je izjavil vašemu dopisniku o poteku posvetovanja: »Razpravljali smo o sporu z Vatikanom. Obravnavali smo vsa vprašanja. Naravno je, da se vse ukrene za obrambo naših pravic. Braniti hočemo svoje pravice z velikim taktom in odločnostjo.«

NAŠE TRGOVINSKE POGODBE

— Beograd, 24. novembra. Trgovinski minister je določil posebno interministerialno komisijo, ki ima sestavljati in zbirati material za načrte trgovinskih pogodb, ki se imajo v kratkem skleniti z različnimi državami.

Avstrijski Nemci zahtevajo ustavev »Koroškega Slovenca«

Dunaj ogorčen radi govora Stepana Radića.

— Dunaj, 24. novembra (Izv.) Nemški nacionalci organizirajo sedaj posebno akcijo, da bi zatrli na Dunaju izhajajočega »Koroškega Slovenca«, ki neustrašno in odločno brani kulturne in politične pravice naše narodne manjšine na Koroškem. Sedaj so pričeli najprej časopisno kampanjo proti listu, obenem pri vladi list denuncirajo, češ da je list subvencioniran iz Ljubljane v ta namen, da širi propagando za priključitev slovenske Koroške k Jugoslaviji. V tem oziru je zelo značilen članek oficijelnega organa nemško-nacionalne stranke »Wiener Neuste Nachrichten«, ki so pričele nedavno izhajati. Ta list najprej napada sedanjega prosvetnega ministra Stepana Radića, češ da je v svojem ljubljanskem govoru žalil Avstrijo. Njegov govor pomenja kršenje integritete avstrijskih meja. Avstrijska vlada mora protestirati proti govoru aktivnega člana beogradske vlade. List nato opozarja avstrijsko vlado na to, da na Dunaju izhaja »Koroški Slovenec«, ki smoteno deluje na to, da se razruši splošno soglasje med Nemci in Slovinci na Koroškem in da se Koroška odtrga od Avstrije. »Koroški Slovenec« zadnji čas očitno deluje proti Avstriji. List pozivlje avstrijsko vlado, da naj takoj prepove nadaljno izdajanje takega lista, kajti nobena država ne more trpeti, da se v nje osrčju deluje proti obstoju. Ali bo še vlada nadalje trpela to izživanje in to avstrijsko propagando, zaključuje list.

Končni izid češkoslovaških volitev

Vladna koalicija bo razpolagala v skupščini od 300 glasov s 155, v senatu pa od 150 z 80.

— Praga, 23. novembra (Izv.) Danes je bil drugi skrutinji ter objavljajo sedaj uradni končni izid češkoslovaških volitev. Celokupno je bilo za poslansko zbornico oddanih 7.105.276 glasov, za senat pa 8.096.717 glasov. V narodni skupščini razpolagajo od 300 mandatov: 1. madžarsko-kršćansko socijalna stranka 4, 2. češkoslovaška socijalno-demokratska stranka 29, 3. nemško nacionalna stranka 10, 4. češkoslovaška obrtna stranka 13, 5. nemško-socijalnodemokratska delavska stranka 17, 6. poljska delavska ljudska stranka 1 mandat; 7. nemška kršćansko-socijalna stranka 13, komunistična stranka 41, 8. avtonomna poljedelska stranka v Podkarpatski Rusiji 1 mandat, 9. nemško-narodna socijalistična stranka 7, 10. češkoslovaška narodno-demokratska stranka 13, 11. češkoslovaška socijalistična stranka 28, 12. republikanski agrarci in mali poljedelci 40, 13. češkoslovaška ljudska stranka (klerikalci) 31, 14. nemška poljedelska zveza 24, 15. slovaška ljudska stranka (Hlinka) 23 mandatov.

— Praga, 23. novembra. (Č.) 150 mandatov senata je razdeljenih tako: 1.) madžarsko-kršćansko socijalna stranka 2, 2.) češkoslovaška socijalno-demokratska delavska stranka 14, 3.) nemško nacionalna stranka 5, 4.) češkoslovaška obrtna stranka 6, 5.) nemška socijalnodemokratska delavska stranka 9, 6.) nemška kršćansko socijalna stranka 7, 7.) komunistična stranka 20, 8.) nemško-narodna socijalistična delavska stranka 3, 9.) češkoslovaška narodno-demokratska stranka 7, 10.) češkoslovaška socijalistična stranka 14, 11.) republikanski agrarci in mali poljedelci 23, 12.) češkoslovaška ljudska stranka 16, 13.) zveza nemških poljedelcev 12, in 14.) slovaška ljudska stranka Hlinka 12.

— Praga, 23. novembra (Izv.) V ospredu je sedaj sestava nove koalicijske vlade, odnosno razširjenje sedanje češkoslovaške koalicije. Nova vladna koalicija bo razpolagala v narodni skupščini z najmanj 155 glasovi od 300, v senatu pa od 150 mandatov z 80 mandati.

ARETACIJA KOMUNISTIČNIH VODITELJEV

— Beograd, 24. novembra (Izv.) Snoči ob 20. je beogradska policija aretirala in odvedla v preiskovalne zapore bivša komunistična poslanca in voditelja komunistične stranke Simo Markovića in Simo Miljuša ter nekoga delavca. Pri vseh je bila izvršena hišna preiskava ter je policija našla več kompromitirajočega materiala. Pričakovati je, da pride do zanimivega političnega procesa proti komunistom.

DR. ANDRIĆ POMOČNIK PROSVETNEGA MINISTRA

— Beograd, 24. novembra (Izv.) Za pomočnika prosvetnega ministra bo imenovan po informacijah vašega dopisnika književnik in bivši intendant zagrebaškega narodnega narodnega gledališča dr. Nikola Andrić.

RUSIJA PROTI DRUŠTVU NARODOV

Moskva, 23. novembra. Namestnik komisarja za zunanje stvari Litvinov je kategorično izjavil, da Rusija načeloma odklanja vsak predlog glede vstopa Rusije v Društvo narodov.

Borzna poročila

Ljubljanska borza.

LES
Bukova drva, suha, cepanice do 1/2 okroglice, franco meja, 3 vagoni: denar 25, blago 25, zaključek 25; bukovke okroglice metrske oziroma 1.20 m dolge, suhe, zdrave, od ca 4—8 cm premera debeline, franco vagon Postojna trans, 1 vagon: denar 22, blago 22, zaključek 22; hrastova metrska drva, suha, zdrava do 15 1/2 okroglice, franco vagon Postojna trans, 20 vagonov: denar 20, blago 20.50, zaključek 20; hrastovi neobrobiljeni plohi 70 mm od 2.70 m naprej, 80 mm 2.80—3.10 m, 110 mm 2.20—2.50 m vse od 2 cm naprej, franco vagon Postojna trans, 1 vagon: denar 1080, blago 1100, zaključek 1100; hrastovi ostrorobi plohi 43 mm od 260— in 270, 50 mm od 2.80, 2.90, 3.00 m, vse od 18—28 cm širine, franco vagon Postojna trans, 1 vagon: denar 1300, blago 1300, smrekove obloznice (federine) glasom note, franco note trans: blago 660.

ZITNI TRG.

Pšenica ban. 76 kg, fco, vag. n. p. blago 245; pšenica, bačka, 76 kg, par. Ljubljana, blago 290; pšenica 76/77 2%, par. Bjelovar, 1 vag., denar 250, blago 250, zaključek 250; pšenica, 76, fco, vag. slav. postaja, blago 250; koruza, stara, fco, nakl. post., par. Novi Sad, blago 160; koruza, stara, par. Ljubljana, blago 190; koruza, stara, rumenozobata, fco, vag. Ljubljana, gor. kol., blago 200; koruza, stara, okrogla, fco, vag. Ljubljana gor. kolodvor, blago 220; koruza, umetno sušena, par. Novi Sad, blago 145; koruza, umetno sušena, par. Ljubljana, blago 180; koruza, nova, času primerno suha, par. Novi Sad, blago 115; oves, fco, vag. slav. postaja, blago 170; otrobi, debeli, v vreč., par. Novi Sad, blago 145; otrobi, drobni, fco, vag. Dja-kovo, blago 120; otrobi, drobni, fco, vag. Ljubljana, blago 140; ajda, domača, pariteta Ljubljana, blago 270; proso, domače, fco, vag. prekm. postaja, blago 215; krompir, bel, fco, vag. prekm. postaja, blago 68; orehi, fco, vag. Koprivnica, 20 q, denar 825, blago 825, zaključek 825; orehi v vrečah, po vzorcu, fco, vag. gor. kol., par. Ljubljana za takoj, blago 900; fižol bel, ban. v egal. vr., par. Postojna, blago 275; fižol, rjav, ban. v egal. vr., par. Postojna, blago 260; leča, sladkorna, fco, vag. Ljubljana, denar 400; brinje, italijansko, fco, vag. Ljubljana, denar 375.

EFEKTI

2 1/2% državna renta za vojno škodo: blago 282, 7% investicijsko posojilo iz leta 1921: blago 75, Celjska posojilnica d. d.: denar 200, blago 204, Ljubljanska kreditna banka: denar 210, Merkantila banka: denar 100, blago 102, zaključek 103, Prva hrvatska štedionica: denar 950, Kreditni zavod: denar 175, blago 185, Slavenska banka: denar 49, Strojne tovarne in livarne: denar 123, Trboveljska premogokopna družba: denar 320, blago 332, Nihag d. d.: denar 34, Zdržene papirnice: denar 120, blago 125, Stavbena družba d. d. Ljubljana: denar 100, blago 110, Šešir d. d. denar 146, blago 153, 4 1/2% kom. zad. dež. banke: denar 20, blago 22, 4 1/2% zast. l. kr. dež. banke: denar 20, blago 22.

Zagrebačka borza

Dne 24. novembra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 10.554—10.934, Praga 166.40—163.40, Newyork 56.10 do 56.70, London 272.78—274.78, Trst 227.34 do 229.74, Beerlin 13.393—13.493, Dunaj 791—801. — Valute: dolar 55.50—56.10, EFEKTI.

7% invest. posoj. 1921 74—75; 2 1/2% drž. rente za ratnu štetu 290—295, 290—291; Ljubljanska kreditna 210; Hrv. eskomptna banka 117—119; Kreditna banka, Zagreb, 133—135; Hipotekarna banka 65—66; Jugos. banka 109—110; Prastredion 935—940; Eksploatacija 43—50; Drava d. d. Osijek 245; Sečera, Osijek, 475 do 500; Isis d. d. 60; Nihag 39; Gutman 375 do 380; Slaveks 145 do 150; Slavonija 46—48; Trboveljska 330 do 335; Union, paromlin 400; Vevče 120.

Inozemske borze

— Curih, 24. nov. Borza, Beograd 9.175 Pariz 20.15, London 25.135, Newyork 518.75, Milan 21, Praga 15.36, Dunaj 73.10.
— Trst, 24. nov. Predborza: Beograd 43.60—43.70, Pariz 95.75—96.25, London 119.60—119.75, Newyork 24.65—24.70, Praga 73—73.50, Curih 475—477, Dunaj 350—360.

Pismo iz Prage.

22. novembra.

Izid parlamentarnih volitev je večinoma izpolnil pričakovanje. Tako se je dobro domnevalo, da se ojačita dve najnasprotniji smeri: klerikalci, stoječ najbolj na desni, in komunisti, stoječ najbolj na levi, kakor tudi je bilo napovedano oslabljenje narodne demokracije. Manjše število mandatov, kakor so jih dosegli, se je dajalo obrtnikom in čl. socializmom, zlasti pri teh je vse presenetilo, da so dobili dva poslanska mandata več nego so jih imeli (sedaj 29 mandatov). Narodno demokratska stranka je izgubila od 19 mandatov v poslanski zbornici 6. Največ ji je škodovala stranka dela (dr. Stranskoga) s svojimi 98.240 glasovi, s katerimi pa zase, ker ni dosegla nikjer potrebne volilne števila, ni priborila niti enega mandata, nar. demokraciji pa je odvzela tri do štiri mandate. Mnogo glasov obrtnikov je tudi odpadlo nar. demokraciji, imeli so 6 mandatov, sedaj jih imajo toliko, kolikor nar. demokracija, to je 13. Med češkimi strankami so najmočnejši republikanski agrarci (Svehlova stranka) s 44 poslanci, med nemškimi pa »Bund der Landwirte« z 12 poslanci. Nemci imajo vsega skupaj 74 mandatov.

Eden razveseljivih momentov pri teh volitvah je dejstvo, da treba zaznamovati upadanje socializma v naši republiki. Pri volitvah leta 1920, in pozneje v Podkarpatski Rusiji je bilo na vsem ozemlju republike oddano za socialiste in komuniste 2.925.053 glasov, letos pa za 334.435 glasov manj. V odstotkih so si pridobile soc. stranke letos 39% glasov, nesocialistične 69%; iz tega se da sklepati, da gre razvoj pri nas na desno.

Kakor znano, je podalo Svehlovo ministristvo na dan volitev formalno de. misijo. Sestava novega ministristva bo mogoča šele po stvornitvi nove vladne večine, o kateri se že uneto razpravlja. Po razmerju števila mandatov je mogoča edino dosedanja vsenarodna koalicijska petih strank, povečana s šestimi strankami, to je obrtniško. Teh šest strank reprezentira 160 glasov. Ta koalicijska bi se mogla še povečati z ljudci ter bi tako pridobila še 23 glasov, toda v najbližji dobi do tega naibve ne pride. Mo-

goča bi bila sicer tudi še koalicijska vseh meščanskih strank vseh narodnosti, toda ker bi imela le 153 glasov, torej samo 3 glasove čez nadpolovično večino, bi ne imela nikake praktične vrednosti, ne glede tudi na to, da bi ji njena notranja sestava iz raznih narodnih življenj ne prinesla sposobnosti za življenje.

Kar se tiče razdelitve ministrstev, se računa, da bodo imeli republikanci štiri ministrstva, lidovci (klerikalci), social. demokracije in čl. socialisti po tri, nar. demokracije in obrtniki po eno. Ministrstvo za prehrano in morda tudi za unifikacijo, se odpravi. Navajajo se tudi že imena kandidatov za posamezne resortne, toda to je vse prezgodaj, kajti posvetovanja strank in priprave se skončajo šele sred nastopnega tedna. Smatra se za gotovo, da finančno ministristvo prevzamejo republikanci (Svehlovci), nar. demokracije obdrže le ministristvo trgovine.

Sklicanje zbornice in senata se pričakuje za prve dni decembra.

Praksa trgovska in obrtna zbornica je proslavila 18. in 19. t. m. svoje 75-letno trajanje. K slavnosti je prispelo mnogo gostov iz tujine, zastopnikov tamošnjih trgovskih zbornic, med njimi tudi 17 delegatov trgovskih zbornic v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Jugoslovski gostje so bili pri nas posebno toplo sprejeti in njim na čast je priredil praški generalni konzul kraljevske SHS gosp. Rašić 19. t. m. čaj v dvorani Sladkovskega v praškem občinskem domu. Čajanke so se udeležili ugledni zastopniki jugoslov. praške kolonije, češki industrijski in trgovski krogi, zastopniki uradov in korporacij, vojaških krogov, literarnih in novinarskih, člani odbora čl. jugoslov. lige itd.

Premijera Bogovičeve drame »Človek božji« bo v praškem Stavovskem divadlu v torek 24. t. m. v režiji E. Nadbornika in z dekoracijo po načrtu slikarja Lj. Babiča. V praških literarnih in gledaliških krogih kakor tudi v gledališkem občinstvu se pričakuje premijera z ozirom na to, da se delo jugosl. dramatika vzporedi s sodelovanjem njegovih rojakov, z živahnim zanimanjem. Avtor je obljubil svojo udeležbo pri premijeri. J. K. S.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. zvečer

24. novembra, torek: Za narodov blagor. Red B.
25. novembra, sredo: Ilgenija na Tavrili. Red E.
26. novembra, četrtek: Veronika Deseniška. Red F.
27. novembra, petek zaprto.
28. novembra, sobota, ob 15. pop.: Zlmska Opera.

Opera.

Začetek ob pol 20. zvečer

24. novembra, torek: Povratek, Favnova noč, Svatovac, Red D.
25. novembra, sredo zaprto.
26. novembra, četrtek zaprto (generalka).
27. novembra, petek: Eva, premijera. Red A

Opera „Orfej v podzemlju“

Vsa hiša pri sobotni predstavi se je odahnila. Veseli in brez skrbi so bili naši meščanje večerjati skoraj tri ure. Zakaj bi jim te nedolžne zabave ne privoščili? Kar naravnost rečimo: prav iskreno si želimo odpoklita, hipnega odrešenja iz večnega premišljevanja in žalostnih vsakdanjih skrbi, ki nam mnogokrat jemljejo čas, moč in voljo do resnega dela, zagabijo visoko umetnosti in nas vržejo v naračje beznizkih zabav.

1855. leta ustanovljeni »Bouffes parisiens« so se kmalu iz skromnih odskih dele (Fortunijeva pesem, Zoroka pod laterno itd.) razvile v papirne opere »Lepa Helena«, »Orfej v podzemlju« itd., ki so ime Offenbacha po vsem svetu proslavile.

Da je bil to duhovit muzik, poln gracioznosti, bogat v svojih oblikovnih izrazih, zdaj veselo, zdaj resneje nastrojen, a vedno galanten, fin bodisi v paradiji, satiri itd. kaže vsako njegovo delo, najbolj seveda »Hoffmannove pripovedke«. Pa tudi »Orfej v podzemlju« ima polnokrvno francosko muziko, ki sicer vpliva dovolj starosko-naivno, to pa morda zato, ker smo jo vse življenje srečavali v raznih mogojih in nemogojih prireditvah. Fabula snovi, ki kaže biti satira na dobo druge druge francoskih kraljev, pa je od naše dobe še bolj oddaljena, zato v svojem jedru in nameravanem bičanju tedanjih razmer popolnoma neumljiva. Zato jo je bilo treba prefrizirati, prenesti v sedanjost. To se je prof. Kobal posrečilo popolnoma le v dovtipu, ki o bili mestoma prav spretno nasajani v prve tri slike. Pa vsi ti dovtipi z nekaterimi nečisto ekstemporanji g. Povheta ne izprečne dela bistveno, so le zunanja priklada, ocvirke na kisljo zelje. G. Kobal bi moral iti še dalje: vso snov prilagoditi naši dobi, kakor dela to Nemirovič-Dančenko s francoskimi operetami. Iz nerazumljivih preletnosti narediti živo vsakej dost. Z dovtipi se mu je izoborno postrec. Imeli smo na odru radio, otroško drsalico, predre, veseli orijentekspres itd., a vse sodobne dekoracije (Skružny je sijajen dekorater), treba tedaj približati nam še snov. Nekdo drugi pa bi se lotil muzike in morda bi se ravno kapelniku Švabi, dobremu poznavalcu moderne, to znamenito posrečilo. To bi bil celo korak več, kakor pa ga je storil Nemirovič-Dančenko, ki je besedila izpremenjal, muziko pa pustil pozabivši, da je drugo izraslo iz drugega.

»Orfej« ni bil še prav dobro pripravljen. Manjka mu še par vaj. Proza je književna, duhovita, nekatere preveč podčrtane krilatice gredo na račun g. Povheta. O njegovem petju ne morem govoriti; zanimivo pa je, da je on edini, nepevec, govoril pri petju razumljivo. G. Poličeva (Euridika) je v takih vlogah doma, glasovno in igralski. Zna se pikantno obleči in ima vabljivo figuro. Gna. Kopasova (Javno mnenje) ima sonoren alt, poln, okrogel in ga je znala zlasti tje svoji vlogi dobro prilagoditi. Njeni spremljevalci pa niso bili srečno izbrani. G. Kovač (Aristajos in Pluton) ni sicer za opereto, menj pa se mu prilaga proza, vendar je bil kar dober. Naj ne misli, da se je ponizal. Na mnogostvilnih nemških operah so letos najslavnejši Parsifali in Siegfriedi sodelovali v »Netopirju« in »Ciganu baroncu«. »Res severa« s tem ni izgubila prav nič. Še mnogo drugo je večerj sodelovalo: Ramsakova (ta bo kmalu boljše, kot marsikatera druga), Korenjakova, Ribičeva itd. itd. Izmed vseh pa je ugajal g. Peček (Stiks). Snel je z »gavga« zopet oba »nesrečna Italijana« in ju zopet oživil. Kmalu ju bomo povsod slišali. Zbor ni bil še na konju. Ples, oziroma skakanje, naj se malo modernizira, kaj vem, kako, a tisto priskakanje je dolgočasno. Toda: veselja je bilo v polni operi mnogo. Zlasti v prvem aktu. Zadnje ga akta drugi del pa je pust. Mladi dirigent dr. Svava se je z o'rom na svoj prvi nastop prav krepko odrezal. Se nekaj: aho nenti so hudi, oni, ki tvorijo železni kader opernih obiskovalcev, ne smejo videti v o'annanu tudi kaj zabavnega. Pravijo, da se bodo pritožili na upravo! Prav imajo! E.

Koncert Zikovskega kvarteta. Zikovec smo s posebnim zadoščenjem večerj zopet sprejeli v Ljubljani, saj so pravzaprav doma pri nas. V primeroma kratki dobi so postali odločilen faktor v mednarodni moderni muziki. Sicer imamo v Pragi n. pr. novoustanovljeni Novak-Frankov kvartet, Ondříčkov kvartet, Sevcikov kvartet, vendar pa se Zikov kvartet zlasti odlikuje po tem, da je stopil v nesebično službo mednarodne glasbe in po svojih najintenzivnejših programih zavzema eno prvih mest med širšimi nove glasbene umetnosti. Sodeloval je v Donaueschingenskem festivalu propagirajoč jugoslovensko glasbo (Stolcer), nedavno pa v Benetkah s kvartetom Janacka, ki smo ga danes slišali. Štiri umetnike: Richarda Ziko, I. Bergerja, Ladislava Černega in Ladislava Ziko družijo redka enodušnost, homogeni ton, enako poglavljanje in enako razumevanje podanih umetnin. Zlasti je družbi lastno izčrpno stilno predavanje vseh vrst komorne glasbe, od najmodernejše do klasične. O tem smo se večerj lahko znova prepričali. Kvartet Frana Lhotke, rektorja kr. muzičke akademije v Zagrebu, rojenega Čeha, se mi je zdel glasbeno manj občuten, kakor umstveno konstruiran. V njem je natrpanih vse polno tehničnih zanimivosti, najraznovrstnejših kalejdoskopskih barv, živih jugoslovanskih plesnih ritmov brez tehne logične posredstvenosti, harmoničnih tvorb, ki so zdale poiskane. Delo je predvsem gibalni ritmični vzor in ta je inponiral. Zikovec so kvartet bravurozno odigrali in premagali z lahko vse brezštevne težave. Enainsemdešecletnega mladeniča Levša Janacka, smo pozvali do sedaj največ iz Jenufe. Mislimo, da je predvsem odski dramatik, ki stilizira slovaško folkloro. Res je, a ne samo v operi, temveč tudi v pesmi, zboru in čisti instrumentalni glasbi, celo močnejši dramatik, kakor na odru Kvartet, ki smo ga slišali danes, je za to najmočnejši dokaz. To ni banalna dramatika, ali programna, kakor bi lahko mislili vsled inspiracije po Tolstega romanu, toda zvezana s principom dramatične sonate ter je v govoru, gramatik in občutju polno presenečenja. Kratki motivi proti širokim temam, homofonija stavka, srednji glasovi ali bas ležeči toni, trilek ali trimaste figure, kratki, simetrični štirje stavki so karakteristični. Predvsem živahno gibanje, priprosta sredstva v dosegu največjih umetniških učinkov. Resnična, globoko občutna muzika, samo zlasti. Reger pa je izrazil Nemec. Predvsem je znal pisati za kvartet; vedel je, kaj dobro zveni, kaj ne. Veže skoro sentimentalno sladkost z grenkobo, nemirno harmoniko z ditionsko polifonijo, pestro kromatikom in recitativnostjo v melodiki; zdaj sliši Brahmsa, zdaj Bacha, morda je v njem več uma, kot srca.

vsaj v hitrejših stavkih, toda vse zveni očisto, jasno, zmagosno, hiteč k toniki nazaj, katero pot v najnovijem času zopet livalijo, ki so se od nj oddaljili, ker je menda edino zveličavna. Zikovec so z Regejem dosegli vrhunec večera. Najzorenejši aplavzi številne publike jim niso dali miru, dokler niso navrgli del as-durovega Mozartovega kvarteta tudi za one, ki so zmagovali z glavo pri Lhotki in ki jim tudi najpopolnejši češki muzik Janacek ni šel do kosti. Bil je lep večer, škoda, le: prekratek.

Kupite 1 nar

nogavic z žigom in znakom (rečco, modro ali zlato)

„ključ“

da se prepričate, kako en par traja kakor štiri pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 68 v

Revizija carine

Tarifna sekcija finančnega odbora nadaljuje razpravo o reviziji carinskih postavk. Carina na dragulje se zviša od 500 na 1000 Din, na izdelke iz draguljev v zvezi z drugim materialom pa od 18 na 20.000 Din. Carina na solske tablice iz škrija je znižana od 10 na 1 Din. Carina na razno kamenje za tlakovanje ulic je zvišana od 2 na 4 Din. Znižana je carina na litografski kamen in sicer nepoliran od 2 na 1 Din, na poliran pa od 5 na 3 Din. Carina na izdelke iz kamna je zvišana za 50%.

Na zadnji seji je razpravljala tarifna sekcija o carini na papir, knjige in zemljevide. V poglavje 11. se sprejme nova postavka o celotnosti vati, na katero se uvede carina od 60 do najmanj 45 Din. Glede uvozne carine na papir je bilo sklenjeno, da se zniža carina na nesatiran novinarski papir od 12 na 9 Din od 100 kg, ker nas silijo k temu trgovske pogodbe. Iz osnove se črta pobleščenje finančnega ministristra, da lahko zniža carino na rotacijski papir do 6 Din od 100 kg. Knjige in periodični spisi, ki jih izdajajo tuji državljani naše narodnosti v našem državnem jeziku (n. pr. koruški Slovenci, naši primorski rojaki itd.) so carine prosti. Carina na zemljevide v mehki vezavi znaša zdaj od 100 kg 20 Din (poprej 40), v trdi vezavi pa 60 Din (poprej 80). Tudi pri knjigah je uvozna carina znižana. Na nevezane knjige v državnem jeziku ali mešanem besedilu od 80 na 50 Din, če so trdo vezane od 150 na 75 Din, na mehko vezane pa od 120 na 60 Din. Tuje nevezane ali mehko vezane knjige so carine proste, za trdo vezane je pa znižana carina od 40 na 30 Din.

Sodišče

— Dragi jeziki. Alojzija Kralj, posestnikova žena v Gor. Gornjih, je imela kar po vrsti dve vzkljeni obravnavi. Najprej je tožila svoje taščo Marijo Kralj, nato pa še svakinjo Ano Čedlnik. Tašča Marija Kralj je baje pri neki prevziktarski poravnavi v pisari dr. Tavčarja zaklicala svojemu sinu in njegovi ženi, t. j. tožiljici Alojziji: »Kakšne lumparije pa uganjate!« Po drugih trditvah pa je rekla: »Kakšne goljufije pa imate med seboj!« Ker se ni dalo dokazati, ali je obtožena rabila izraz »lumparije« ali »goljufije«, jo je prvo sodišče opustilo. Sin in sinaha pa sta proti oprostitvi vložila vzklje. Pri prizivni razpravi se sin Kralj ni zapriegl, ker je med tem obtožen, da je svojo mater telesno poškodoval. Vzklje je bil zavrnjen. Več sreče je imela tožiteljica napram svoji svakinji Ani Čedlnik, ki ji je baje med pričami na hodniku sodišča očitala: »K tebi so tudi cele noči prihajali dedci in odhajali šele ob 4 uri zjutraj domov.« V prvi instanci je bila Čedlnikova tudi oproščena, vzkljeno sodišče pa ji je prisodilo 150 Din globe in 50 Din takse. — Še hujšo smolo je imela mlada vdova Ljudmila Sch., ki je bila obtožena, da je svoji gospodinj v Rožni dolini — jezik pokazala. Sovraštvo je bila posledica stanovanjske odpovedi. Sin gospodinja Lovro Gradnik je

bil že opetovano obsojen, ker je obtoženka nč. »Hicrano posvaj. Kaj je bil neposredni vzrok za kazanje jezika, se ni pojasnilo. Pri prvem sodišču je bila Sch. oproščena, prizivno sodišče pa ji je odmerilo 5 dni zapora.

— Interpelant s kuhinjskim nožem. Ciril Vidregar, zaradi tepežev že predkaznovan, se je na praznik 8. septembra t. l. v Kobalovo gostilni v Gradiških Lazih pri Litiji prepil s Fr. Češekom. Zadnji se je hotel izogniti pretepu, zato je zbežal domov in se zaprl v hišo. Vidregar je v spremstvu Martina Dolška prišel za njim, vlomil v hišo in napadel Češka s pestmi, obenem pa ga ranil na glavi s kuhinjskim nožem, ki ga je vzel v gostilni. Dolšek je stal ves čas na pragu kot rezervna. Vidregar prizna, da je Češka oklofutal, taji pa, da bi bil rabil nož. — V hišo da je prišel le znamenom, da vpraša Češka, zakaj ga je v gostilni udaril. Nož pa je držal pri tem v roki zato, da bi izgledala njegova interpelacija bolj resna. Senat deželnega sodišča pa ni hotel priznati ta'lo utemeljevanje interpelacije, temveč je prisodil Vidregarju 6 mesecev hude ječe, dočim je Dolška, ki ni aktivno posegal v akcijo, oprostil.

— Priporočeno pismo iz Amerike splošno v Kamniku. Dne 3. junija t. l. je prišlo pošto na pošto v Kamnik priporočeno pismo za Antona Jamarja v Podborštu pri Komendi. Pismo mu je poslala iz Amerike njegova hči, v pismu pa ček za 350 Din. Iz Amerike pride pošta v Ljubljano v plombarne vreče, da na potu iz Newyorka do Ljubljane sploh ni nikomur dostopna. Tudi iz Ljubljane se izvrši nadaljna ekspedicija pod streho »kontrola v plombarini« vrečah. Usodno pismo je prišlo v redno na kamniško pošto z nedotaknjenimi žigi ter ga je postarica položila v poseben predalček svoje mize ter ga zaklenila. Še isti večer pa je skušal pismo dohiti Josip Pozman pri ondodni podružnici banke vnovčiti ameriški ček za 350 Din. Podružnica je poslala ček svoji cenzuri v Ljubljano, p. len ta ga je izplačala, je bilo žež ovadeno, da je Jamar dobil pismo brez čeka. Nepoštena manipulacija ni mogel izvršiti nihče drugi kot obtoženi pismonoša Rozman, ki se prav nerodno izgovarja, da je ček kupil od neznanca, moža za 250 Din. Rozman, katerega vsi opisujejo kot dosedaj zanesljivega in poštenega, ki ima »amniku« (svojo hišico, je bil obsojen na 3 mesece ječe. V kazen se mu vstavlja preiskovalni zapor.

Julijska krajina

— Jugoslovanski železničar ponesrečen v Postelni. 35-letni železničar Ivan Mislje je pri čiščenju železniških vozov padel z voza na tla in si zlomil tilnik. V bolnici je kmalu na to umrl. Pogreba so se udeležili poleg članov komisije iz Ljubljane številni italijanski postajni uradniki in železničarji.

— Volkovci. Iz Postojne poročajo, da so te dni, ko je nastopil hudiš mraz, prišli volkovi ponekod bližje človeških bivalšč in cela skupina se je klatila okoli zadnje železniške čuvajnice ob meji. Volkove so kmalu pregnali.

— Ustrelil se je v bolnici za kronične bolezni v Idrji narednik Lino Sasso I. Infanterijskega polka. Bil je neozdravljivo bolan.

— V Tolminu so dobili v občinski urad novega nameščena in sicer prav iz južnih pokrajin. Komisar Mrak si steka tako vedno večje zasluge za občino.

— Dolarski prispevki. Italija se je dogovorila z Ameriko za plačilo svojih vojnih dolgov. Ker so plačilni pogoji ugodni, je vsa fašistovska Italija pokoncu in izšel je poziv, da se mora za prvi obrok do 1. decembra nabrati en milijon dolarjev. Tudi Julijska krajina noče zaostati in v Trstu nabirajo prispevke z vso naglico. V upravi Piccola se je nabralo v štirih dneh že pol milijona lir in na en sam dan je bilo izročenih 326.000 lir. Denarja dovolj! Te dni so začeli nabirati v Trstu tudi prispevke za nabavo letal fašistovskim milicijom. Letala bodo stala drag denar. Ni dolgo še, ko se je ludo tožilo, da Trst propada, da ni dobičkanosnega prometa, da potrebuje mesto in pristanišče velike podpore iz Rima itd., sedaj pa vidimo, da kar sipljejo denar na dan. Dolarske prispevke pobirajo tudi po Goriskih in Istri, ker pritisajo fašisti na prebivalstvo, da mora plačati. To je nov davek poleg drugih brezštevlnih davkov.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite edino le pri L. Baraga, Selenburgova ulica šte. 6

V. I. Križanovska:

109

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Pred njim se je dvignil iz neskončnosti Bog, neomejen in nepojmljiv v vsi svoji modrosti in močehosti. To ni bil Bog navadnih zemljanov, ki so ga priklopijo po svojem otroškem pojmovanju, temveč bitje vseh bitij, močno dihanje vsemirja, ki vodi svoje stvarstvo k daljnemu in skrivnostnemu cilju, ki vlada po istih večnih zakonih nad mirijadami atomov in mirijadami svetov v neskončnem prostranstvu.

Pod vplivom teh misli je Supramati izrazil Nari željo, da se hoče lotiti priprav za posvečenje in ona je brez najmanjšega kolebanja pristala na to. Svetovala mu je samo, naj si izbere za razmišljanje grad na Škotskem.

— To je zelo samotni kraj. Tam je laboratorij, in za delo, ki se ga hočeš lotiti, vse imenito pripravljeno, — je pripomnila Nara. — Z veseljem poidem s teboj. Že davno sem se naveličala praznega svetskega življenja in prav nič mi ne bo žal, če se odkrižam ljudi, ki itak niso vredni, da bi trtila z njimi čas. Nasprotno, celo veselje me, la se bom lahko posvetila razvoju in izpolnitvi svoje astralne moči.

Sklep je bil storjen in oba sta se začela pripravljati na pot,

Supramati je tiho uredil svoje zadeve in poskrbel za upravo svojih posestev kakor tudi dvorca v Benetkah, kjer naj bi bilo vedno vse pripravljeno za slučaj, če bi se nenadoma vrnila.

Nara je pripravila v posebni sobi zalogo suhe krvi, kruha, vina, soli in medu, da bi Narajana-vampir v času njune odsotnosti ne stradal, ključ od te sobe je nosila vedno s seboj.

Nekega večera je princ Supramati s svojo ženo Naro skrivaj zapustil Benetke. S seboj sta vzela samo sobarico in Tortosa.

S polnim srcem tistega strahu, ki obide žive ljudi, ko se dotaknejo okultističnega sveta, vendar pa pogumno se je napotil Ralph Morgan v svoj grad na Škotskem.

Kaj mu je namenila neznana bodočnost in zagonezna usoda, ki je napravila iz zakonitega zdravnika in bolnega, smrti zapisanega moža — princa Supramatija, nesmrtnika in bodočega učenca magov?

XIV.

Vrata v zagrebno življenje se odpirajo. — Supramati občuje z duhovi.

Obala severne Škotske je skalovita in neobljudena. Povsod, kamor se ozre oko, kraljuje tišina in otožnost. Le valovi se penijo in butajo ob nepregledno skalovje, ki obdaja ta zapuščen kraj. Na eni najvišji skal je stal starinski grad, ki je po svoji zunanosti povsem odgovarjal okolici.

Nekega meglenega jesenskega dne sta drdrail po gladki cesti proti temu gradu dve elegantni kočiji. V prvi je sedela mlada dama z gospodom, v drugi pa mož srednjih let in piletna, zelo malobesedna ženska. Citatelj je gotovo že spoznal v prvih dveh potnikih princa Supramatija in njegovo ženo Naro, v drugih pa Tortosa in Narino komornico. Mlada zakonca sta bila na potu v škotski grad, da se posvetita znanstvenemu delu in spoznavanju tajnosti zagrebne življenja.

V veliki, temni predsohi so ju sprejeli oskrbnik — sivolasi stavec z dolgo sivo brado, piletna gospodinja in sključeni, zelo postarani služabniki. Za sprejem gospode je bilo vse pripravljeno. Po kosilu si je Supramati ogledal grad in njega znamenitosti. Stariaskemu pohištvu, dragocenim preprogam, krasnim slikam in drugim predmetom se je poznalo, da je gospodar tega gradu zelo ljubil razkošje.

Drugo jutro je spremila Nara moža v tajno sobo ter mu pokazala neko čudno ogledalo. Čim le pritisnila na prožino, se je ogledalo zamajalo in spustilo na tla. Nara je zapela v neznanem jeziku neko čudno pesem in opozorila moža, naj pogleda v ogledalo. Površina se je začela premikati, nato je nekaj zaropotalo in Supramati je zagledal odprto morje. Po valovih se je bližala ladja na kateri je princ takoj spoznal Dahirja.

— Požuri se, Dahir! Čakava tel Supramati je že dni v molitvi in postu. Začniva takoj!

nestrepen! — je zaklicala Nara in zamahala z roko v pozdrav.

— Jutri zvečer bomo večerjali skupaj, — je odgovoril dobro znani glas. — Takoj nato je pokrila ogledalo vijoličasta para in prizor je izginil.

In Dahir je res izpolnil svojo obljubo. Tik pred večerjo je sluga odprl vrata in pozdravil pričakovane gosta. Po večerji, ko sta ostala sama, je Dahir stisnil Supramatiju roko, rekoč:

— Hvala ti, prijatelj, da si me izbral za svojega učitelja! Naveličal sem se že bloditi po morju in z veseljem si odpočijem v vajini družbi.

— Kdaj pa nameravaš pričeti s poukom? — ga je vprašal Supramati.

— Jutri zvečer, če ti je prav.

— Dobro.

Naslednji dan je minil hitro. O posvečenju ni nihče govoril. Šele zvečer se je obrnil Dahir k Supramatiju, rekoč:

— Čas je, da greva. Poslovi se začasno od svoje prekrasne soproge. Pripravi se morava k prvemu dejanju tvojega posvečenja.

Odšla sva v laboratorij, kjer je Dahir odprl tajna vrata in spreml Supramatija v sosedno sobo. Tu sta bili dve postelji in široka steklena kad, polna modrikaste, prozorne tekočine.

— Tu, je dajal Dahir, morava preživeti teden dni v molitvi in postu. Začniva takoj!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1925.

— Svečana proslava 1. decembra v Beogradu. Ker je vlada sklenila, da proslavi letosnji državni praznik 1. decembra na posebno svečan način in da pri ti priliki manifestira v prilog doseženega sporazuma, sta minister vere g. Miša Trifunović in vojni minister general Trifunović izdala v tem smislu naredbe, prvi svečeništvo, drugi vojski. Tudi prosvetni minister g. Stepan Radić bo v tem smislu izdal na vse šole primerne naredbe.

— Klerikali so v velikih skrbih, ker se v duhovniških krogih vedno bolj širi odpadništvo od SLS. Čela vrsta duhovnikov, ki so bili prej oduševljeni pristasi klerikalne stranke, se je že preorijentirala in prišlo do zaključka, da takšna klerikalna stranka, kakršna je SLS, nima v svobodni Jugoslaviji nobene eksistencije pravice. In ti duhovniki sedaj drug za drugim prehajajo v stranke, katerih program jim pač najbolj prija. Dostojni duhovniki se niso javno nastopali, zlasti ne na shodih, v nedeljo pa je župnik Oblak od Sv. Lovrenca hramor premagal vse pomisleke ter javno nastopil na Radičevem shodu v Veliki Loki, meško ugotavljal, da cerkev nikogar ne omejuje v svobodi, da je lahko član te ali one politične stranke. Za tako izjavo, kakor jo je podal Oblak, bi klerikali duhovnika še pred desetimi leti križali in kameňali, škof Jeglič pa bi ga najmanj suspendiral, ako ne izobčil iz cerkve, danes pa organ klerikalne stranke ubira o tem reblu najmilejšje strune in se o Oblakovem nastopu poznižno in polnočno izraža tako: »Menimo, da župnik Oblak, četudi notorično že več let ni pristal SLS, s tem svojim nastopom ni ravnal prav.« Ali ni to naravnost očetovalsko blagoslovno obdobje? Ni se dolgo, ko smo bili navajeni v takšni slučajih, da je klerikalno časopisje rabilo proti nim, ki so rebelirali proti stranki, samo kol in strele. Zakaj sedaj ta sprememba, kako to, da se ni ogasil že gospod Anton Bonaventura s svojo strelo izobčenja? Ne moremo se, ako trdimo, da je postala klerikalna gospoda tako pohlevna zato, ker se zaveda, da je secesija duhovnikov iz klerikalne stranke nazvela že take mere, da lahko resno ogrožja, ako se bo nadaljeval, obstoj Korosčeve stranke. Zato pomiznost, pohlevnost in očetovali ton v polemiki. Toda tudi to klerikalcem ne pomaga več. Skala se je že začela valiti nizdol in secesije boljše dela duhovščine iz SLS ne prepreči nobeno sredstvo več!

— Imenovanje dr. Lončarja petro. Vest, ki jo je »Slov. Narod« objavil v soboto, da je imenovan prof. dr. Lončar za načelnika prosvetnega oddelka v ljubljanski oblasti, danes potrjuje poročilo iz Beograda. Imenovanje je izvršeno.

— Mariborski veliki župan v Beogradu. Veliki župan mariborske oblasti dr. Omar Pirkmayr je prišel v Beograd, da interveju pri merodajnih faktorjih radi pomoči poplavljenecem v ljutomerskem in tujiskem okrožju kakor tudi v Prekmurju.

— Železniški invalidi in njih vdove. Kakor čitamo v dnevnem časopisu, odpravi 5 dinarski davek na tona premoga, S to ukinjivjo usahne tudi tista mala draginjska doklada, katero so železniški invalidi uživali do sedaj. Torej največjim revežem, ki so žrtvovali svoje zdravje železnici in vsi javnosti, se odvzame zadnja skrajna kruha. Društvo železniških vpokojencev se je trudilo na vse mogoče načine, da se tem siromakom njihov bedni stan izboljša. Doseglo je toliko, da je pokrajinska vlada za Slovenijo v Ljubljani dne 30. sept. 1921. leta št. 435 uvedla davek na premož in s tem virom omogočila, da je s prvim januarjem leta 1922 pričela nakazovati tudi imenovanim draginjsko doklado. Kaj pa sedaj, ako se še te majhne draginjske doklade ustavi? Ne preostaja prizadejem drugega, kakor da gredo vsak s svojo družino do svojega županstva, katero mora prevzeti skrb, da prizadeje ne pomrejo od glada. Županstvo bo prisljelo, da ukrepe vse potrebno na merodajnih mestih, da prizadejem siromakom da vsaj toliko, da bodo mogli živeti. Našejanje se, da merodajni faktorji v zadnjem trenutku napnejo vse sile, da se vendar še enkrat starim železniškim invalidom uredijo njihove rente enako onim, ki se ponesrečijo sedaj, kakor tudi pokojnine starim železniškim vpokojencem, penzionistom, miloščinarjem in njih vdovam. — Šalamun - Mazi.

— Kršenje pisemske, brzojavne in telefonske tajnosti po uslužbenih poštne uprave. Ker se večkrat čujejo pritožbe, da se pisemska, brzojavna in telefonska tajnost ne varuje in ne spoštuje, je poštni minister ukazal poštneemu ravnanstvu, da opozori s posebno odredbo vse podrejene poštne in brzojavne ustanove oziroma njih osobne na težke posledice kršenja pisemske in brzojavne in telefonske tajnosti. Kršilec ne čaka samo disciplinsko postopanje in odpust iz službe, temveč tudi vsa stroga avstrijskega kazenskega zakonika, ki se glasi: Premišljeno kršenje tajnosti pism in drugih zapечатih pism ali takih spisov se kaznuje kakor prestop, kolikor ne sodi pod kako ostrejšo iološko kazenskega zakonika. Ta prestop, ako ga zagreši uradnik ali kaka druga v javno službo postavljena oseba med vršenjem službe ali poklica, se kaznuje z zaporom 6 mesecev, razen tega pa še z denarno globo do 500 goldinarjev ali z zaporom do 3 mesecev. V tem zadnjem primeru se izvrši kazensko postopanje samo tedaj, če ga zahteva tisti, ki se mu je zgodila krivica. Na podlagi ministrskega odloka opominja ljubljansko pošto ravnanstvo vse poštne, brzojavne in telefonske uslužbenice, da naj pisemsko, brzojavno in telefonsko tajnost najstrožje varujejo. Izgovori o nepoznanju zakonskih predpisov ne bodo nikogar ščitili pred kaznijo.

— Privatni dolgi avstrijskim državam. V členu 1. novih proračunskih dvajnajst je tudi določba, ki pravi: Dokler med Jugoslavijo in avstrijsko republiko ne bo dosežen sporazum glede plačila

dolga in terjatev v zlatu in tujih valutah med prebivalci onih krajev naše države, ki so pripadali bivši avstro-ogrski monarhiji z ene strani in avstr. državljeni z druge, se ne morejo vzeti v sodno postopanje tožbe, ki se nanašajo na plačilo takih dolgov odnošno terjatev. Če pa je tožba že v teku, se mora uradnim potom ustaviti. Sodni sklepi in razsodbe v sporih zaradi teh dolgov in terjatev, izrečene po naših ali avstrijskih sodiščih, se ne morejo eksekutivnim potom izvrševati, dokler ne bo do en omenjeni sporazum. Če pa so taki ukrepi že storjeni, jih je treba uradnim potom ustaviti. Pod našimi prebivalci se razumejo v smislu tega člena fizične in pravne osebe, ki imajo stalno bivaliče, oziroma sedež v krajih, ki so pripadali bivši avstro-ogrski monarhiji. Za avstrijske prebivalce se smatrajo one fizične in pravne osebe, ki imajo stalno bivaliče očnošno sedež na ozemlju avstrijske republike. Pri podružnicah je merodajen sedež podružnice, ne pa centrale.

— Zakon o izkoriščanju vodnih sil. Novi načrt zakona o izkoriščanju vodnih sil je izval v vseh inženjerskih krogih države ester odpor. Minister poljedelstva je moral sprejeti številne deputacije, ki so se izjavile v enakem smislu. Inženjersko združenje je protestiralo tudi, ker se ni pritegnilo k sodelovanju. Vseled tega namerava poljedelski minister zakonski načrt revidirati ter pozvati kompetentne kroge k sodelovanju.

— Pomoč ribarstvu na Jadranu. Naše ribarstvo na Jadranu, zlasti pa tamonje ribarske zadruge, se bore v zadnjem času z velikim pomanjkanjem kapitala. Da se ohrani ta zelo važna grana gospodarstva, je ministrstvo trgovine sklenilo v soglasju z vlado, da čim prej odobri potrebne kredite v pomoč ribarstvu na Jadranu. Tozadevne kredite bo ministrstvo nabralo iz prihodov razredne loterije.

— Narodni dom v Splitu. Vsa humana društva v Splitu so se združila v poseben odbor, kojega naloga bo, da izvede akcijo v prilog gradnje Narodnega doma v Splitu. V novi zgradbi bi se osredotočili zborovalni in društveni prostori vseh kulturnih in humanih društev v Splitu.

— Razpis načrta za naš razstavni paviljon v Filadelfiji. Ministrstvo trgovine in industrije razpisuje natečaj za izdelavo idejnih skic, po katerih bi se lahko izvedli detajlni načrti gradnje našega reprezentativnega paviljona na mednarodni svetovni razstavi v Filadelfiji. Rok do 10. decembra t. l. Natančnejši pogoji se dobe pri velikem županu ljubljanske oblasti, oddelek za trgovino.

— Parobrodci za našo vojsko. Vojno ministrstvo je v dogovoru z angleško tvrdilo, radi gradnje dveh parobrodov, ki naj služijo prevozu hrane za vojsko. Parobrodci se bodo uporabljali pri lažji plovidbi in bodo služili v prvi vrsti domačemu rečnemu prometu.

— Nova telefonska proza Zagreb-Ljubljana. Načelnik ministrstva pošte in telegrafa, g. Milan Djordjević je odpotoval v Zagreb, da pregleda gradbeno dela za novo telefonsko zvezo Zagreb-Ljubljana.

— Zakon o prometnem osobju. Uprava železničarskega združenja je na svojih poslednjih sejah pretresovala nov zakonski načrt o prometnem osobju, ki ga je izdelalo prometno ministrstvo. Uprava železničarskega združenja je na podlagi let svojih sklepov predložila ministrstvu daljšo sponenico, v kateri naveda želje in načesta izpremembe, s katerimi naj se izpopolni sedanjí zakonski načrt o prometnem osobju.

— Razpis natečaja. V Poštne in brzojavne vestnikove bodo razpisane pošte: Ljubljana 3, Mala Nedelja (III-2) in Sv. Barbara pri Mariboru. Rok za natečaj bo 14 dni. Prošnje naj naj se vlagajo pri poštni direkciji v Ljubljani.

— Prieta tolpa ponarejevalcev denarja v Ptutu. Orožniška postaja na Bregu pri Ptutu je zalotila celo tolpo ponarejevalcev denarja. Tolpa je ponarevala kar en gros in sicer dolarje, dinarje in različne novčanice. Sedež je imela družba najprej blizu Turaišč, nato se je preselila v Sv. Kungoto, nazadnje v Loko, kjer so orožniki izsledili njeno ambulanto delavnico, zasegli razno orodje, fotografirane aparate, kemikalije in dr. ter zaplenili tudi večje količine ponarejenega denarja. Orožniki so v ptujski okoličici prišli več sumljivih oseb, istotako policija v Mariboru. Dosedaj je prijetih okoli 20 udeležencev. Kolovodja družbe je bil menda neki 19letni Fran Rupnik iz Ptuja, ki je tudi že na varnem.

— Eden rajhenturnskih roparjev prijet pri Ogulinu. Te dni je orožniška patrulja iz Jospidola prišla v mestecu Košara roparja Nika Bolješića iz Jezera, okraj Brinje. Bolješić je v družbi dveh tovarišev izvršil drzen roparski napad na blaginjske podjetja Dukić pri Rajhenburgu in odnesel 350.000 Din. V družbi Bolješića se je nahajal tudi drugi ropar Tomo Nešić, ki pa je pobegnil. Kakor znano, je bil en član roparske tolpe prijet pretekli mesec v Ljubljani.

— Ponareni kolki po 250 in 10 dinarjev. Ponarejeni kolki po 250 dinarjev se razlikujejo od pravih: 1. Slovenski grb na ponarejenih kolkih ni jasen in ni skoraj nič podoben grbu na pravih kolkih. 2. Barva na ponarejenih kolkih se ne ujema z barvo pravih kolkov, ker so pravi kolki natinteni v rjavi barvi, ponarejeni pa v malo bolj temnobarvi barvi. 3. Na ponarejenih kolkih je besedilo: »Dinara takšene marke« tiskano v cirilici in latinici z debelejšimi črkami in ponekod pretrgano in neenako. 4. Okrasje okoli grbov je nepravilno izvedeno, pregašo in zamazano, na pravih

pa popolnoma čisto. — Ponarejeni kolki po 10 Din se razlikujejo od pravih v tem: 1. Srednja zvezda na ponarejenih kolkih je dosti večja kakor zvezdi na straneh. 2. Glava in vrat orla na pravih kolkih sta jasno izdelana a na ponarejenih je marsikaj pomanjkljivega. 3. Okrasji in prostoru med krogom grba in okvirom so na pravih kolkih narejeni v obliki kvadratov s piko na sredi, na ponarejenih so pa ti kolki na več krajih pretrgani in nejasni.

— 12-letni deček umoril očeta V nedeljo zjutraj je 12 letni deček Milan Vlaič iz nekakega sela v bližini Sarajeva umoril svojega očeta. Sunil ga je z nožem v trebuh. Kakor javljajo, je bil oče vso noč na krstni slavi pri nekem sosedu. Zjutraj je prišel domov in deček ga je počakal za rokvav. Oče ga je zato udaril. Sin se je ujezil, potegnil nož in izvršil grozno dejanje. Oče je uro kasneje umrl, sina pa so aretirali.

Iz Ljubljane

— Poslednji odgovor. Iz dijaških krogov nam pišejo: Gospodu okoli »Levega bloka« je v soboto doživela debakel. Ves čas volilnega boja je zagotavljala, da stoji za njo razen 3 % njivašev 51 % neorganiziranega akademskega dijaštva. Dobila je 174 glasov, to je slabih 20 % volilcev, z ozirom na celotno slušateljstvo univertze niti 14 %. Poraz je silno pekoč in gospod — meni, da ga velja maskirati. Nas bi to ne brigalo, če bi nas g. — ostavil na miru. Ne radi nas samih, ki so nam sobotne številke dele sjašno zadoščenje za vso ogabno osebo gonjo, ki so jo proti »Delovni omladin« javno uganjali sindikalisti; ne radi vas, ki vas je celokupna akademsko omladina z volilnimi listki potepal v prah; radi javnosti, ki čita vaše perverzne izpade, se čutimo dolžne, da vam odgovorimo. Očitane nam osebno gonjo, Vprašamo vas: kdo je pisal o denuncijantih? Kdo je blatił splošno znanega organizatorja srednjšolcev? Kdo je napadal najvišjega slovenskega funkcionarja ferjalnega Saveza? Kdo je pisal o kupovanju brucev na »bogato založenih brucovskih večerih«? Kdo je smišel narodne dame? — Povejte nam pa ne enega, ki smo ga mi javno napadli! Klevetali ste nas prostosko na dan volitev na univerzi, mi smo se branili, branili dostojno. Za dostojnost vse naše volilne borbe in obrambe govori 463 glasov, ki pričajo, da akademski niso kalni, ki bi nasledili klevetam kogarkoli. Volitve so vas pokopale, vaše sovraštvo pa sega še preko groba. S tem ste vnovič dokazali, koliko vam je bilo in koliko vam je za delo v reprezentanci. To vam je naš poslednji odgovor.

— Največja glasbena in družabna prireditve v Ljubljani je vsakoletni novinarski koncert na dan narodnega praznika 1. decembra. Letos obeta ta koncert ljubitelje glasbe in lepega petja še poseben užitek, ker nastopijo naši najboljši pevski zbori Glasbene Matic, Ljubljane, Ljubljanskega Zvona, Slavca in učiteljska. Veliko pevsko tekmo zaključil z izbranim sporedom Orkestralno društvo Glasbene Matic, Po koncertu pridejo vsi prijatelji zabave in razvedrila v polni meri na svoj račun. Kdor hoče torej združiti prijetno s koristnim, naj ne zamudi te odlične prireditve.

— Pripravniki za operni zbor. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani sprejme za svoj operni zbor nekaj pripravnikov, ki bodo pozneje angažirani kot redni člani opernega zbora Narodnega gledališča. Pogoji sprejema so: lep in obsežen glas ter dober posluš in čista intonacija. Reflektanti naj se javijo pisмено ali usmeno ravnanstvu opere g. Mirko Poliču.

— Favnova noč. Pri današnji predstavi »Favnova noč« dirigira balet avtor sam Tadej Sigitinski, drugi dirigent varšavske Filharmonije, ki se sedaj mudi v Ljubljani.

— Sneg v Ljubljani. Danes opoldne je začel v Ljubljani nalezavati sneg, ki pa še ni nič kaj posebno pogumen. Menda ga je še sram. Pa se že privadi in kakor vse kaže, dobimo kmalu belo odejo.

— Ljubljanski Sokol naznanja, da se vrši redna telovadba članic vsak terek in soboto od 7. do četrta in 9. ne kakor prvotno pomotoma naznanjeno od 8—9. Ker se je že začelo vaditi praške vaje, opozarja ženski prednački zbor vse one članice, katere se nameravajo udeležiti zleta v Prago, naj začno redno posešati telovadbo najkasneje do 1. decembra. Predpisane vaje so težke in zahtevajo mnogo resnega vežbanja. ZPZ. Zdravo!

— Taborniki. Danes terek 24. t. m. ob pol 20. zavečer v društveni sobi predavanje s filmom. Predava g. dr. Mis o jetiki. Priďte vsi in pripeljite gg. starše seboj! Beli Medved.

— Prošnja. Odbor Udruga vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica v Ljubljani vlnudno prosi vse one, ki so prejeli položnice in prošnje v svrhu božičnice članom in članicam, da se po možnosti odzovejo in to čim prej, ker čas se bliža a primanjkuje nam sredstev. Položite dar najbednejšim, to je revnim vojnim invalidom, vdovam in sirotam. Vsak dar bodisi v denarju ali blagu se hvaležno sprejme. — Odbor.

Samo še danes in jutri

se predvaja prvi del največjega in najlepšega filmskega dela, ki nam jih je dosedaj dala filmska industrija, to je velefilma

Nibelungi

Pomnoženi umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Elitni Kino Matica
vodilni kino v Ljubljani

Telefon 124

Umor v Vašah pri Medvodah

Zločin izvršen iz pohotnosti in osvete. — Morilec prijet včeraj zjutraj. — Aretiranec z zanika vsako krivdo.

— Medvoe. 24. novembra. »Slov. Narod« je že včeraj poročal o grozitem umoru, ki je bil izvršen v Vašah pri Medvodah nad 25 letnim dekletom, hčerko posestnika Kopača, Angelo. Včeraj popoldne je odšel v Vaše naš poročevalec, da izve še nadaljne podrobnosti o misterioznem zločinu. Na podlagi poizvedb objavljamo se te-le podrobnosti:

KAKO JE BIL ODKRIT UMOR.
Mlajša hčerka posestnika Kopača, sestra umorjenke, po imenu Tončka, poročena Bertonceti, se je v soboto mudila v Ljubljani ter se nato z večernim vlakom, ki odhaja ob 19. iz Ljubljane, vrnila v Medvode. V Medvodah je izstopila ter odšla domov v Vaše, približno četrte ure oddaljeno vasico od Medvod. Prišedši domov, je Tončka vstopila v sobo tekoč bolnega očeta ter se zapletla z njim v pogovor. Nato je vprašala, kje je sestra Angela. Oče je odvrnil: »Gotovo je šla k sosedu Kalanču!« Tončka je odšla k sosedom in ker sestre ni našla tam, se je vrnila domov. Preiskala je vso hišo, odšla na pod, toda nikjer ni našla sestre. Sledečji je stopila v hlev, misleč, da se sestra mudi pri živini. Vrata hleva so bila zaprta ter od znotraj podprta z nekim predmetom. Ko jih je Tončka s silo odprla, je padlo na stran nekaj težkega, kistočno pa je Tončka opazila v polmraku, da moli sestrina roka proti vratom. Prestrašena je odskočila ter tako odhitela k sosedom, prestrašeno kliče: »Sestra Angela je v hlevu ubita!« Prihiteli so takoj najbližji sosedi Kopačevih, Kalanovi ter nato skupno s Tončko Bertoncetjo stopili v hlev. Tam so našli Angelo Kopačevo mrtvo v mlakuži krvi s popolnoma razbito glavo. Poleg je ležal kij, s katerim je morilec podprl vrata, sam pa je nato moral oditi pri stranskih hlevnih vratih. Sestra umorjenke je takoj na to odšla k sestri v Gorčane, nato k drugi v Vaše, za tem pa so skupno obvestili orožniško postajo v Medvodah.

OROŽNIKI V AKCIJI.
Iz Medvod je kmalu prispela patrulja orožnikov, obstoječa iz štirih mož. Orožniki so ukrenili vse za poizvedbe in izsleditve zločina potrebne korake ter zabranili vsakomur dostop na kraj zločina. Dva orožnika sta ostala na licu mesta, dva pa sta pričela s poizvedbami po morilcu. Ker je bilo znano, da je imela pokojna Angela razmerje s posestnikovim sinom Kriznajem iz Gorjke Senice, so odšli orožniki v omejeno vas ter Kriznjaja zaslišali. Ta je izjavil, da je kritični čas doma mlati ajdo in je tudi dokazal svoj alibi. Zato so ga orožniki izpustili. Nato so se orožniki vrnili v Vaše ter stopili v hišo Janeza Jarca, koroškega prekupevalca, ki je imel tudi razmerje s pokojno. Jarc je spal na hlevu in ko so prišli orožniki ter pregledali njegovo obleko, je ravnodušno pripomnil: »Hudiča, mislite, da sem jo jaz. Pogledat pa jo grem vseeno.« Nato je skupno z orožniki odšel pogledat nesrečno žrtev ter se nato vrnil domov. Ker ni bilo proti njemu nobenih dokazov, so ga orožniki pustili na miru.

SODNA KOMISIJA NA LICU MESTA IN NADALJNI POTEK PREISKAVE.
O dogodku so bile takoj obveščene tudi sodne oblasti. Iz Ljubljane je prispela sodna komisija. O rezultatih preiskave sod-

— Smrtna kosa. Včeraj popoldne je nenadoma umrl g. Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški, brat g. primarija dr. Pogačnika v Ljubljani. Pokojnik je bil iz znane ljubljanske Pogačnikove rodbine. Bil je izredno podjeten in marljiv mož, ki si je z delom pridobil lepo imetje. Pred kakimi 15 leti je kupil v Šiški posestvo s hišo pri »Kamnití mizi«, kjer je bil rojen pesnik Valentin Vodnik. Sprva se je tudi politično udeleževal in bil tudi nekaj časa župan v Spodnji Šiški. Zadnja leta se za politiko ni več brizgal in se je posvetil zgolj gospodarstvu. Sodeloval je pri »Kmetški posolnici« za ljubljansko okolico, kjer je dolga leta opravljal posle odhormika. Bil je tih, skromen mož, ki ni nikdar silil v ospredje, tudi takrat ne, ko je bil izvoljen za župana. Za to je tudi župansko čast čutil kot neprijetno breme. V Šiški je užival v vseh slojih ugled in spoštovanje. Dosegel je starost 53 let. Pogreb bo v sredo 25. t. m. ob 15. s Celovške ceste 34. na pokopališče k sv. Križu. Blag mu spomin, njegovi rodbini naše sožalje.

— Zgodovina športa v društvu »Soča« v Ljubljani. V društvu »Soča« predava v soboto 28. t. m. v salonu pri »Levu« gospod prof. dr. Vinko Šarabon o razvoju športa, o zgodovini olimpijskih iger, nekaj in sedaj, modernem sportu, o pojmu športa v raznih delcih, o sportu in vzgoji, sportu in zdravju itd. Oflika predavanja bo zelo poljudna in domača. Vab-

Razprodane predstave Vas opozarjajo! Preskrbite si pravočasno vstopnice. — Dvurne predstave se vrše ob:

3., 5., 7., 9.

Pomnoženi umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Elitni Kino Matica
vodilni kino v Ljubljani

Telefon 124

Umor v Vašah pri Medvodah

Zločin izvršen iz pohotnosti in osvete. — Morilec prijet včeraj zjutraj. — Aretiranec z zanika vsako krivdo.

ne komisije smo poročali že včeraj. Ugotovljeno je bilo, da je bila pokojna umorjena med 18. in 20. in da je bila v 8 mesecu nosečnost. Ubila je bila s kijem ter je dobila več smrtnih udarcev. Med tem so orožniki skupno s kriminalnim uradnikom g. Zajdelo nadaljevali poizvedbe. Tekom dneva so izvedeli razne podrobnosti, ki so silno kompromitirale zgoraj omenjenega Jarca tako, da je obstojal sum, da je on faktični morilec. To sumnjo je potrdil tudi policijski pes, ki ga je pripeljal seboj g. Zajdela. Pes se je izvršno obnesel. Ko so ga privedli na mesto umora, je bliskoma šnil iz hleva napravnost proti vodi. Tu je nemirno begal semtertja, obstal, vohal po dehu ter nato šel po sledi dalje napravnost v hišo Jarca. Očitno je bilo, da si je morilec unival roki ob potoku ter se na to vrnil v svojo hišo. Jarc stannje v sosedni hiši poleg Kopačevih. Pes je bil v hiši zelo divji. Hotel je vdreti v sobo osumljenega, katerega pa ni bilo doma, ker je šel po kupčijskih poslih. Orožniki so nato izvedli temeljito preiskavo v sobi osumljenega ter našli tam več okrvavljenih predmetov, med drugim okrvavljen robec, z blatom in krvjo zamazane čevlje in tudi na suknjiču se je poznal krvav madež. V hlevu so našli vedro, na katerem so bili krvavi madeži.

DRUGE SUMLJIVE OKOLNOSTI.

Orožniki so dalje izvedeli, da je bil Jarc nekako ob pol 19. v dveh gostilnah v Medvodah in da je bil povsod zelo zamišljen. Tako v eni, kakor v drugi gostilni so ga vprašali, kaj da mu je? Slučaj je nanesel, da je Jarc v neki gostilni potegnil krvav robec in nato izjavil, da mu je tekla kri iz nosa. So pa še tudi druge okolnosti, ki silno obremenjujejo osumljenca. Znan je kot sila nasilen človek, katerega se je balo vse, zlasti pa ženske. Oče umorjenke je med drugim izpovedal, da je šele dva dni pred smrtjo izvedel od svoje hčere, da je imela razmerje z Jarcem in da se mu je vlada le vsled grožnje. Jarc jo je večkrat zlorabil. Ker se je dekle balo, da izgubi svojega fanta, če mu to prizna, je raje molčala in ni nikomur črnilo besede. V četrtek zvečer sta imela pokojna Angela in Jarc dramatičen nastop na podu. Jarc je hotel dekle zopet zborati, vendar se mu je Angela odločno uprta ter ga naglala z lopovom, zagrozivši mu, da ji bo plačil alimente. Nato je Jarc pripomnil: »Če ti misliš, da ti kaj plačam, Te raje ubijem!« Vse te okolnosti in še več drugih so napotile orožnike, da so včeraj zjutraj Jarca prišli. Pri aretaciji se je vedel mirno ter je pripomnil, da je po nedolžnem vkovan. Prepeljan je bil z močno eskorto v Ljubljano. Direktnih dokazov sicer proti njemu ni, vendar govore vse indicije proti njemu, glavni indirektni dokaz pa ima policija v rokah. Na hlevnih vratih je krvav odtis ce-le roke morilca. Ta del vrat, na katerem so se poznali odtisi prstov, je bil odzagan ter poslan v Ljubljano v svrhu daktiloskopskega preizkusa. Daktiloskopska ima pokazati, če je Jarc identičen z osumljenim morilecem. Nadalje treba omeniti, da se je potom obdukcije tudi ugotovilo, da je bila pokojna Angela tik pred umorom spolno zlorabljena.

Pokojna Angela Kopač je bila zelo pridna dekle. Njen pogreb je bil danes zjutraj ob 9. iz mrtvašnice v Preski ob ogromni udeležbi prebivalstva.

Jeni so člani, prijatelji in posebno oni, ki se najbolj zanimajo za sport. Začetek ob pol 21. uri zvečer. Vstop prost.

— Zahvala. Odbor Udruga vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica v Ljubljani, izreka slav. mestnemu gerentskemu svetstvu za nakazani premož po znižani ceni v imenu vseh obdarovancev najprisrčnejšo zahvalo. Prosimo še nadaljne naklonjenosti do ubogih vojnih žrtv in želimo obilo posnemalecev. — Odbor.

— Naša se je srebrna, zapestna damska ura. Dobi se v Levstikovi ulici 19. II. nadstropje, levo.

— Čudna nezgoda. Čudna železniška nezgoda se je primerila 23. t. m. ob 19. na progi gl. kolodvor — dolenski kolodvor. Upokojeni železničar Ivan Zajc se je vozil s svojim šestletnim sinčkom Borislavom v Moš kronog. Med vožnjo je proslil otrok, dal si sme na stran. Oče ga je vodil do stranišča, v tem hipu pa je vlak privozil do odepčevte dolenske proge od proge bišve južno žel. v Vodmatu. V sled nenadnega sunka so se odprla vrata vagona in otrok je zletel na progo, dočim se je oče ujel. Vlak je bil takoj ustavljen. K sreči otrok razen prask po obrazu ni dobil hujših poškodb.

— Onemoglost na ulici. Dne 23. t. m. ob 20.45 se je vsled onemoglosti na Mestnem trgu zgrudila na tla služkinja Terezija Horvat. Prepeljali so jo v bolnico

Brez posebnega obvestila

Vsem sorodnikom, prijateljem in znan-
cem javljamo tužno vest, da je naš preljub-
ljeni soprog, oče, stric, brat, svak itd., gospod

Anton Pogačnik

posestnik, bivši župan itd.

danes ob 1.³/₄ popoldne v starosti 53. let,
previden s svetimi zakramenti nenadoma v
Gospodu zaspal.

Pogreb dragega se bo vršil v sredo,
dne 25. t. m. ob 3. uri pop. iz hiše žalosti
Celovška c. 34. na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v
raznih cerkvah.

Ljubljana VII., dne 22. novembra 1925.

Žalujoči ostali.

Najstarejša slovenska plesarska
in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska c. 2

(dvoršče kavarnе „Evropa“)
se priporoča. — Izvršitev točna,
cene zmerno. 72-L

Skladišče

suho, svetlo — iščem. —
Kupim pult in stelaže s
policami. — Ponudbe na
upravo „Slov. Naroda“
pod „Skladišče/4387“.

Lekarna dr. G. Piccoli,
Ljubljana, Dunajska c.
sta 6 — priporoča

želočno tinkturo
katera krepi želodec in
učinkuje odvajalno. —
Naročila se točno izvr-
šujejo. 205/L

Poslovodja

se išče za mizarstvo podjetje. Eo-
nudbe na Matija Perko, Siška,
Celovška cesta 121.

Perfektna krojačica

iz večjega mesta se priporoča na
dom. — Istotam se priporoča fina
šivilja za perilo za doma in v hišo.
Emonska cesta 4 pri Kraker. 4530

Primeren prostor

za adaptacijo pekarije v Ljubljani
iščem. Naslov pove uprava lista.

L. Mikuš

Ljubljana, Metel trg 13

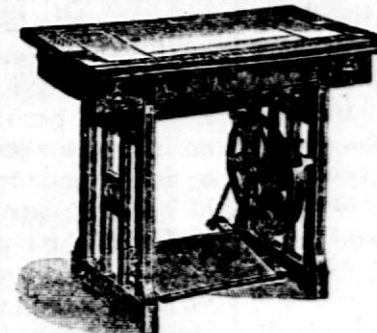
p. poruča svojo zalogo
dežnikov in sončnik-
ov ter sprejemajo
police.

Popravilo se izvršuje točno in solidno

ARGUS
ARGUS

je naš najboljši domači informacijski zavod
ima v vseh mestih zanesljive poverljivke
daje informacije o vsem, posebno pa se o
imovnem stanju denarnih zavodov, trgov-
sko-industrijskih podjetij in privatnih oseb
-ove informacije so točne, izčrpne in brze
se nahaja v vuku Karadžića ul. 11, Beograd
-ov telefon je 6-25, a brzojavni nasl. Argus

Kupujte srečke za Sokolski Tabor!!

Edino najbolj ši šivalni stroji so iz

Josip Petelinca

znamke **GRITZNER, ADLER,**
PHONIX za rodbino, obrt in
industrijo. — Posamezni deli za
stroje in kolesa, Lamerz igle.
Istotam najboljši švicarski pletilni
stroji **DUBIED**

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

SALAMA

prvovrstna nova roba povsem zrela

se dobiva povsod

Prva hrvatska tovarna salame, sušenega
mesa in masti

M. GAVRILOVICA sinovi d. d., Petrinja.

Zastopstvo za ljubljanski in celjski okoliš:

R. BUNC IN DRUG,

Ljubljana - Celje

Sukno in velour za plašče

Double za površine sukne

Kamgarn in modni ševijot

za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po
zanesljivi nizki ceni priporoča občnoznanu tvrdka

- - R. MIKLAUC, „Pri škofu, Ljubljana - -

Zunanjim naročnikom se določijo vzorci na zahtevo
poštne prosto.

„Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljub-
ljani“ javlja tužno vest, da je preminul nje dolgoletni
odbornik, gospod

Pogačnik Anton

veleposestnik i. t. d. v Spodnji Šiški

Zaslužnemu pokojniku ohranimo trajen in časten spomin!